

Vad händer vid slakt utan bedövning?

Lotta Berg

Institutionen för Husdjurens miljö och hälsa, SLU Skara

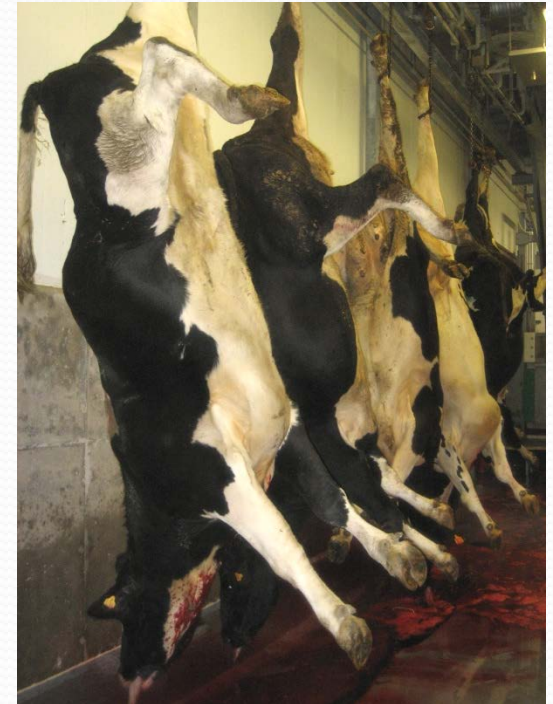

Vetenskaplig utgångspunkt

- Djur kan känna smärta.
- Djur påverkas inte av slaktarens religiösa övertygelse.
- Slakt – med eller utan bedövning – kan genomföras på bättre eller sämre sätt. Hantering, metoder, utrustning...

Vad gör bedövningen?

- Djuret ska bli omedelbart medvetslöst
- Djuret ska inte återfå medvetandet
- Djuret dör av avblodningen

- Ingen bedövningsmetod är 100 % "idiotsäker".

Varför används bedövning?

- För att minska djurets lidande vid slakt
  - Förhållande vis kort period i djurets liv, men...
  - Inte den "perfekta döden" ...
- Av arbetarskyddsskäl
- Av praktiska skäl

Metoder för bedövning

Nötkreatur

- Mekanisk bedövning
Bultpistol

Får

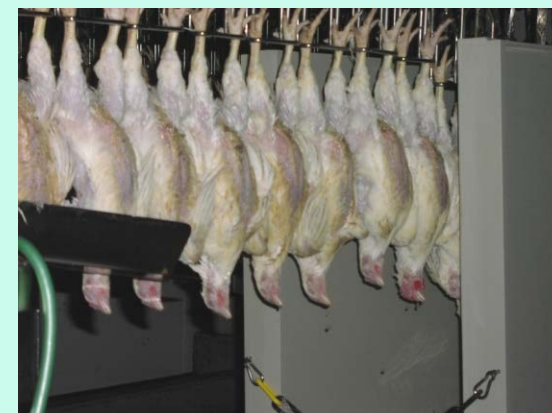
- Elektrisk bedövning
Eltång

- Mekanisk bedövning

Fjäderfä

- Elektrisk bedövning
El i vattenbad

- Gasbedövning

Slakt utan bedövning

- Religiös slakt
- Inte ALL religiös slakt
  - I Sverige sker halal-slakt med bedövning
  - Även i många andra länder – inklusive vissa muslimska länder – sker halal-slakt med bedövning, åtminstone för nötkreatur.
- Även icke-religiös slakt...

Bilder för att förklara.
Slakt – oavsett hur det görs – ser sällan
"trevligt" ut på bild.

Hur påverkas djuren om man inte bedövar?

Kritiska punkter:

- Fixeringen av djuren inför snittläggning
- Smärta i samband med snittläggning
- Smärta från snittläggning tills djuret dör

Fixering

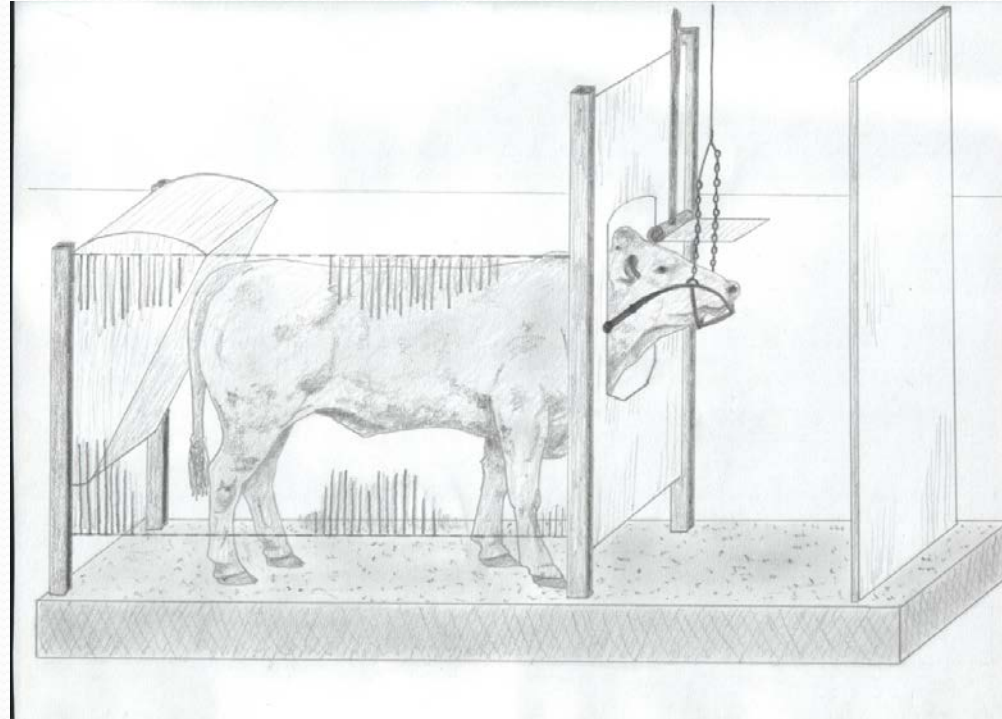
- Viss fixering krävs vid alla typer av slakt.
- Vid slakt utan bedövning krävs betydligt kraftigare fixering, för att djuret inte ska spring iväg under snittläggning och avblodning.
- Olika behov och metoder för olika djurslag.

Fixering, slakt utan bedövning

Fjäderfä: som "konventionell" fixering, alt. manuell fasthållning.

Idisslare kan fixeras upprätt, men det vanligaste är att de läggs på sida/rygg.

Fixering, slakt utan bedövning

Foto: okänd

Foto: Univ. Hannover

Idisslare kan fixeras upprätt, men det vanligaste är att de läggs på sida/rygg.

Fixering, slakt utan bedövning

För idisslare är det mycket stressande att ligga på rygg. Våmmen trycker på lungor och blodkärl.

Smärta i samband med snittläggning

- Skär genom hud, sensor, muskler, strupor och blodkärl.
- Vass kniv gör sannolikt mindre ont...
- Blodtrycket faller
- Akut chock?
- Studier med EEG-registrering
- Antal tag med kniven
(2-12 (60))

Smärta från såret innan djuret blir medvetslöst

- Hur lång tid tar det innan djuret förlorar medvetandet pga. av blodförlusten?
- I idealfallet, i genomsnitt, eller vad som förekommer...?

Tid till kollaps

Fjäderfä: 12-15 s (min 8 s, max 26 s)

Får: 10-14 s (min 3-4 s; 5 % >22 s)

Nötkreatur: 20 sek (11-256)

Nötkreatur

- Nötkreatur är stora djur
- Blod i luftvägarna?
- Nötkreatur har kollateralartärer
- Nötkreatur får ibland "falska aneurysm" (artärbråck) i halsartärerna när man snittar, vilket gör att avblodningen avstannar och djuret inte blir snabbt medvetslöst som avsett.

174 nötkreatur

- För 8 % av djuren tog det > 60 s att kollapsa.
- Av de djur som stod upp i > 75 s hade 71 % "falska artärbråck".
- 14 % av djuren reste sig upp igen efter att de kollapsat, och stod då upp i genomsnitt ytterligare 20 s.

Gregory et al., 2010, Meat Science 85. Time to collapse following slaughter without stunning in cattle.

Andra frågor...

- Bedövning har ingen signifikant effekt på avblodningen (varken mängd eller hastighet).
- Hur hanteras djuren vid slakt, generellt?
- Teori och praktik...
- Vad säger egentligen religionen om bedövning?

www.dialrel.eu

Tack för uppmärksamheten

